

Stockholm den 24 maj 2024

Göteborgs tingsrätt
404 83 Göteborg

Mål nr T 10612-23, Harald och Sabine Daniels ./.
Partille kommun, angående skadestånd

Tingsrätten har förelagt Harald och Sabine Daniels att bemöta kommunens senaste yttrande (aktbilaga 64) och att slutföra sin talan beträffande prövningen av det mellandomstema som anges i aktbilaga 55. Med anledning av detta får de anföra följande.

1 INLEDNING

- 1.1 Kommunen har invänt att Harald och Sabine Daniels fordran mot kommunen är helt eller delvis preskriberad samt att de i vart fall har förlorat rätten att göra fordran gällande på grund av passivitet. Tingsrätten ska pröva kommunens invändningar om preskription och passivitet genom mellandom.
- 1.2 Harald och Sabine Daniels slutför härmed sin talan avseende de två frågor som ska prövas genom mellandom. I avsnitt 2 redogör Harald och Sabine Daniels för sin inställning avseende kommunens invändning om preskription (det första mellandomstemat). I avsnitt 3 redogör de för sin inställning avseende kommunens invändning om passivitet (det andra

mellandomstemat). I avsnitt 4 yttrar sig Harald och Sabine Daniels slutligen om målets fortsatta handläggning.

2 DET FÖRSTA MELLANDOMSTEMAT

2.1 Harald och Sabine Daniels fordran mot kommunen är inte preskriberad

2.1.1 Det första mellandomstemat som tingsrätten har att pröva är:

”Har Harald Daniels och Sabine Daniels på grund av preskription förlorat rätten att mot Partille kommun göra gällande hela eller någon del av det i målet framförda skadeståndsanspråket?”

2.1.2 Kommunens uppfattning är att Harald och Sabine Daniels fordran mot kommunen är preskriberad. Preskriptionstiden ska enligt kommunen beräknas från tidpunkten då den s.k. gatukostnadsutredningen, där fördelningen av gatukostnader framgår, vann laga kraft i april 2011. (Se avsnitt 1.2 i kommunens yttrande, aktbilaga 64.)

2.1.3 Harald och Sabine Daniels bestrider att deras fordran har preskriberats i någon del. Enligt Harald och Sabine Daniels ska deras fordran i första hand anses ha tillkommit i samband med att kommunen tillställde dem fakturan för gatukostnadsavgifterna den 26 november 2012 (se aktbilaga 13). I andra hand ska den anses ha tillkommit i samband med att kommunen den 25 september 2012 skickade ut information om den kommande debiteringen till Harald och Sabine Daniels (se aktbilaga 12). Harald och Sabine Daniels har, genom att den 26 maj 2022 begära ersättning av kommunen, vidtagit en preskriptionsavbrytande åtgärd inom tio år från att deras fordran tillkommit (se

aktbilaga 22). Deras fordran mot kommunen är därför inte preskriberad. Harald och Sabine Daniels utvecklar skälen för sin inställning nedan.

- 2.1.4 Enligt 2 § första stycket preskriptionslagen (1981:130) preskriberas en fordran tio år efter dess *tillkomst*, om inte preskriptionen avbryts dessförinnan. Som utgångspunkt bestäms denna tidpunkt genom vad som brukar betecknas *det första rättsfaktumets princip* (se t.ex. NJA 2012 s. 452 p. 7, NJA 2017 s. 237 p. 20 och NJA 2018 s. 793 p. 14). Principen innebär att om en fordran grundas på flera rättsfakta som inträder vid olika tidpunkter ska fordringen anses tillkommen vid tidpunkten då det första rättsfaktumet inträder. För en fordran som avser utomobligatoriskt skadestånd innebär det att preskriptionstiden som huvudregel börjar att löpa från tidpunkten för *den skadegörande handlingen*, även om skadan inträffar först vid ett senare tillfälle (se t.ex. prop. 1979/80:119 s. 39 och ”Medborgarskapet II” NJA 2018 s. 103 p. 11).
- 2.1.5 Kommunen har härvid gjort gällande att ”[d]et första rättsfaktumet, som kan grunda ett ansvar för kommunen” är gatukostnadsutredningen där fördelningen av gatukostnader framgår (se stycke 1.2.8 i kommunens yttrande, aktbilaga 64). Preskriptionstiden ska därför, enligt kommunen, anses börja löpa den 1 april 2011 då gatukostnadsutredningen vann laga kraft.
- 2.1.6 Harald och Sabine Daniels delar inte den uppfattningen. Deras uppfattning är att bedömningen av vad som utgör den skadegörande handlingen, och därmed det första rättsfaktumet, måste ta sin utgångspunkt i de rättsfakta som Harald och Sabine Daniels har åberopat till stöd för sin talan. Gatukostnads-

utredningen utgör inte den skadegörande handlingen och är därmed inte ett sådant rättsfaktum som kan grunda ansvar för kommunen. Skälen för detta är följande.

- 2.1.7 Ett rättsfaktum är en omständighet som har direkt betydelse för den rättsföljd som är knuten till en parts yrkande (se Ekelöf m.fl., Rättegång, Första häftet [2016, version 9, JUNO], s. 42). Det är käranden som, genom att i stämningsansökan uttryckligen ange vilka omständigheter som åberopas till grund för yrkandet, sätter ramarna för processen och därmed för vilka omständigheter som ska betraktas som rättsfakta (42 kap. 2 § första stycket 2 rättegångsbalken). I ett dispositivt tvistemål får rätten varken ge dom över annat eller mer än vad part i behörig ordning yrkat, eller grunda domen på andra omständigheter än sådana som part har åberopat till stöd för sin talan, det vill säga rättsfakta (17 kap. 3 § rättegångsbalken).
- 2.1.8 Det nu sagda medför att bedömningen av vad som i ett visst fall utgör det första rättsfaktumet måste ta sin utgångspunkt i de omständigheter som käranden har åberopat till stöd för sin talan. I ett mål om utomobligatoriskt skadestånd innebär det att bedömningen tar sikte på vad som *enligt käranden* utgör den *skadegörande handlingen* (jfr även rättsfallet NJA 2014 s. 629 p. 8 där Högsta domstolen konstaterar att startpunkten för preskriptionstiden vid diskriminering beror på den påstådda överträdelse som åberopas till grund för ett anspråk).
- 2.1.9 Den skadegörande handling som Harald och Sabine Daniels har åberopat till stöd för sin talan i det här målet består i att kommunen har gjort sig skyldig till en överträdelse av deras egendomsskydd. Harald och Sabine Daniels har inte påstått att

gatukostnadsutredningen eller beslutet att belasta deras fastighet med gatukostnader utgör en sådan överträdelse. Tvärtom har de inga invändningar mot att kommunen belastat deras fastighet med gatukostnader. Det som enligt deras talan utgör överträdelsen av egendomsskyddet är att kommunen har beslutat att ta ut gatukostnader *för fyra ännu inte existerande fastigheter* med ett betydande belopp som skulle betalas inom en månad vid äventyr av dröjsmålsränta. Det är kommunens beslut att kräva förskottsbetalning för fyra ännu inte existerande fastigheter som gör intrånget i egendomsskyddet oproportionerligt och som därmed utgör en överträdelse (jfr Hovrätten för Västra Sveriges bedömning i sin dom i Bill Persson-fallet, tingsrättens aktbilaga 20 s. 7: ”[s]ammanfattningsvis finner hovrätten att kommunens uttag av gatukostnadsavgifter för ännu inte existerande fastigheter har inneburit ett ingrepp i Bill Perssons egendomsskydd som inte kan rättfärdigas”). Överträdelsen utgörs alltså av kommunens beslut om *betalningstidpunkt* och *villkor* för gatukostnadsuttaget.

- 2.1.10 Gatukostnadsutredningen i sig innefattar inga beslut om betalningstidpunkt eller villkor för gatukostnadsuttaget (se 6 kap. 28 § plan- och bygglagen, [2010:900]). Det är först efter gatukostnadsutredningen som kommunen beslutar när betalningen ska ske och villkoren för detta (se 6 kap. 35 och 36 §§ plan- och bygglagen). I dessa avseenden har kommunen ett visst utrymme för skönsmässig bedömning. Kommunen måste således inte ta betalt i förskott för ännu inte existerande fastigheter, utan kan skjuta på betalningstidpunkten. I det här fallet har Partille kommuns beslut om betalningsvillkor och övriga villkor – dvs. den skadegörande handlingen – kommit till

uttryck först genom den faktura som kommunen tillställde Harald och Sabine Daniels den 26 november 2012.

- 2.1.11 Gatukostnadsutredningen utgör naturligtvis en relevant bakgrundsomständighet i händelseförloppet, men den utgör inte någon sådan för Harald och Sabine Daniels talan omedelbart relevant omständighet som gör den till ett rättsfaktum. Givet att det är Harald och Sabine Daniels som genom sina åberopanden av rättsfakta sätter ramarna för processen så kan kommunens påstående om att gatukostnadsutredningen utgör ett rättsfaktum inte tillmätas någon betydelse. En motsatt ordning skulle vara oförenlig med grunderna för den dispositiva tvistemålsprocessen.
- 2.1.12 I första hand anser Harald och Sabine Daniels därför att deras fordran har tillkommit i och med att kommunen tillställde dem fakturan för gatukostnadsavgifterna den 26 november 2012 (se aktbilaga 13). Eftersom det är betalningstidpunkten och villkoren för uttaget som utgör överträdelsen av Harald och Sabine Daniels egendomsskydd är det först när kommunen ställer ut fakturan där förutsättningarna för betalningen framgår som det går att tala om en skadegörande handling i förhållande till överträdelsen.
- 2.1.13 I andra hand gör Harald och Sabine Daniels gällande att deras fordran i vart fall inte kan anses ha tillkommit innan den 25 september 2012, då kommunen informerade dem om att arbetet med gatorna m.m. i princip var färdigställt (se aktbilaga 12). Enligt 6 kap. 34 § plan- och bygglagen är det vid denna tidpunkt som betalningsskyldigheten för fastighetsägarna inträder. Det är alltså först då som kommunen överhuvudtaget har en fordran på gatukostnader mot Harald och Sabine Daniels. Harald och Sabine Daniels fordran mot kommunen kan rimligtvis inte anses ha

uppkommit innan *kommunens* fordran mot dem uppkommit, vilket blir konsekvensen av kommunens påstående om att preskriptionstiden ska räknas från den 1 april 2011 då gatukostnadsutredningen vann laga kraft.

- 2.1.14 Harald och Sabine Daniels skickade in en begäran om ersättning till Partille kommun den 26 maj 2022 (se aktbilaga 22). De har därmed vidtagit en preskriptionsavbrytande åtgärd inom tio år från att deras skadeståndsfordran tillkommit.
- 2.1.15 Avslutningsvis bör det nämnas att Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2015 s. 862 har understrukt vikten av att en preskriptionsregel tolkas restriktivt på grund av dess för borgenären drastiskt rättighetsavskärande verkan. Denna tolkningsprincip gäller enligt Högsta domstolen inte bara regelns ”träffyta” utan även dess tillämpningsförutsättningar, ”bland dem startpunkten för preskriptionstiden”. (Se NJA 2015 s. 862 p. 22 och ”Den senanmälda fordringen” NJA 2017 s. 357 p. 10.)
- 2.1.16 Det innebär att om tingsrätten skulle väga mellan två likvärdiga tolkningsalternativ, varav det ena leder till att preskription inträtt och det andra till att preskription inte har inträtt, så bör domstolen stanna för det alternativ som innebär att preskription inte har inträtt.
- 2.1.17 Sammanfattningsvis gör Harald och Sabine Daniels gällande att kommunen saknar fog för sitt påstående att preskriptionstiden ska anses börja löpa från tidpunkten då gatukostnadsutredningen vann laga kraft i april 2011. I första hand ska deras fordran anses ha tillkommit i samband med att kommunen tillställde dem fakturan för gatukostnadsavgifterna den 26 november 2012. I andra hand

ska den anses ha tillkommit i samband med att kommunen den 25 september 2012 skickade ut information om den kommande debiteringen till Harald och Sabine Daniels. Harald och Sabine Daniels har, genom att den 26 maj 2022 begära ersättning av kommunen, vidtagit en preskriptionsavbrytande åtgärd inom tio år från att deras fordran tillkommit. Deras fordran mot kommunen är därför inte preskriberad.

2.2 Den preskriptionsavbrytande åtgärd som Harald och Sabine Daniels vidtagit omfattar även deras räntekostnader

- 2.2.1 För det fall tingsrätten skulle bedöma att Harald och Sabine Daniels fordran inte är preskriberad i sin helhet, har kommunen gjort gällande att i vart fall den del av anspråket som avser räntekostnader har preskriberats (se avsnitt 1.3 i kommunens yttrande, aktbilaga 64).
- 2.2.2 Harald och Sabine Daniels uppfattar invändningen som att kommunen är av uppfattningen att det kravbrev som de framställde till kommunen den 26 maj 2022 (se aktbilaga 22) inte har haft en preskriptionsavbrytande verkan i förhållande till räntekostnaderna, dvs. kostnaderna för det lån de behövt ta för att kunna betala gatukostnaderna.
- 2.2.3 Harald och Sabine Daniels tillbakavisar kommunens påstående och bestrider att den del av deras anspråk som avser räntekostnader har preskriberats. Den preskriptionsavbrytande åtgärd som de genom kravbrevet vidtagit omfattar även deras räntekostnader. Skälen för det är följande.
- 2.2.4 Enligt 5 § 2 p. preskriptionslagen kan en borgenär åstadkomma ett preskriptionsavbrott genom att skicka ett skriftligt krav till

gäldenären. Harald och Sabine Daniels skickade ett sådant skriftligt krav till kommunen genom kravbrevet i maj 2022.

2.2.5 Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2005 s. 843 utvecklat hur preciserat ett framställt krav bör vara för att det ska anses ha preskriptionsavbrytande verkan:

”Sett från gäldenärens synpunkt är det naturligtvis önskvärt att kravet preciseras i både rättsligt och faktiskt hänseende, så att gäldenären kan bedöma sin betalningsskyldighet, säkra bevisning och eventuellt väcka negativ fastställsetalan. Flera skäl kan emellertid anföras mot ett krav på så långtgående precisering. [...]

Slutsatsen av det anförda blir att det för avbrott av preskription av ett skadeståndsanspråk allmänt sett bör vara tillräckligt att den skadelidande anger ett huvudsakligt händelseförlopp och klargör att han eller hon har ett anspråk till följd av detta.”
(NJA 2005 s. 843, se även rättsfallet ”Skadan på kulturbyggnaden” NJA 2023 s. 193 p. 17.)

2.2.6 Utgångspunkten är alltså att det för att åstadkomma ett avbrott av preskription är tillräckligt att den skadelidande har angett ett huvudsakligt händelseförlopp och att han eller hon har ett anspråk till följd av detta.

2.2.7 I kravbrevet som Harald och Sabine Daniels skickade till kommunen, benämnt ”Begäran om ersättning från Partille kommun på grund av olagliga gatukostnadsavgifter”, har de tydligt angett ett huvudsakligt händelseförlopp samt att de till följd av detta har ett anspråk på ersättning för såväl ekonomisk som ideell skada (se Harald och Sabine Daniels begäran om ersättning från Partille kommun 26 maj 2022, aktilaga 22).

2.2.8 Kommunens uppfattning att Harald och Sabine Daniels, redan i samband med den preskriptionsavbrytande åtgärden, skulle ha preciserat anspråket till att specifikt avse ekonomisk skada i form

av räntekostnader saknar fog. Detta särskilt med beaktande av att Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2015 s. 862 har uttalat att preskriptionsregler ska tolkas restriktivt till borgenärens fördel.

- 2.2.9 Den preskriptionsavbrytande åtgärd som Harald och Sabine Daniels vidtagit omfattar alltså även deras räntekostnader. Sammanfattningsvis är Harald och Sabine Daniels fordran mot kommunen därmed inte preskriberad i någon del.

3 DET ANDRA MELLANDOMSTEMAT

- 3.1 Det andra mellandomstemat som tingsrätten har att pröva är:

”Har Harald Daniels och Sabine Daniels på grund av passivitet enligt allmänna civilrättsliga principer förlorat rätten att göra gällande hela eller någon del av det i målet framförda skadeståndsanspråket mot Partille kommun?”

- 3.2 För det fall tingsrätten skulle bedöma att preskription inte har inträtt har kommunen gjort gällande att Harald och Sabine Daniels ändå har förlorat rätten att framställa sitt krav mot kommunen på grund av passivitet (se avsnitt 2.2 i kommunens yttrande, aktbilaga 64). Harald och Sabine Daniels bestrider att så skulle vara fallet.

- 3.3 Till stöd för sin uppfattning har kommunen hänvisat till att det ”står numera klart att det finns en allmän civilrättslig princip om att passivitet kan leda till förlust av rättighet” (se stycke 2.2.1 i kommunens yttrande, aktbilaga 64). Kommunen har härvid hänvisat till rättsfallen NJA 2017 s. 203, NJA 2017 s. 1195 och NJA 2022 s. 3.

- 3.4 Det stämmer att det följer av praxis från Högsta domstolen från senare år att det under vissa omständigheter kan åligga en part i en avtalsrelation att inom viss tid meddela sin motpart att ett anspråk görs gällande.
- 3.5 Det följer dock av den praxis som kommunen hänvisar till att detta avser *avtalsförhållanden*; och då särskilt sådana som gäller under en längre tid och som rymmer ömsesidiga rättigheter och skyldigheter. Skyldigheten att upplysa sin motpart om ett anspråk grundar sig på att det är fråga om ett avtal som förutsätter en lojal samverkan mellan parterna. (Se NJA 2017 s. 203 p. 8, NJA 2022 s. 3 p. 24 och särskilt NJA 2017 s. 1195 p. 20 där Högsta domstolen uttalar följande: "[a]vgörande för vad slags verkningar en passivitet som är oförenlig med köparens lojalitetsplikt kan föra med sig bör vara vad som motiverar det lojalitetskrav som köparen har åsidosatt".)
- 3.6 Harald och Sabine Daniels uppfattning är att det saknas stöd för att tillämpa den civilrättsliga principen om passivitet i det nu aktuella fallet då det här är fråga om en kommuns tvångsvisa uttag av en offentligrättslig avgift. Deras talan avser ett *utomobligatoriskt skadeståndsanspråk* och går inte att likna vid ett avtalsförhållande. Harald och Sabine Daniels har inte haft någon på avtal grundad lojalitetsplikt gentemot kommunen som motiverar att deras påstådda passivitet skulle få till följd att de förlorat sin rätt att framställa sitt krav mot kommunen. Såvitt känt har den civilrättsliga principen om passivitet aldrig tillämpats i ett offentligrättsligt förhållande till nackdel för den enskilde.
- 3.7 Även för det fall tingsrätten skulle bedöma att principen om passivitet kan tillämpas i det nu aktuella fallet bestrider Harald

och Sabine Daniels under alla omständigheter att de skulle ha förhållit sig passiva på det sätt som kommunen påstår.

- 3.8 Harald och Sabine Daniels har överklagat såväl detaljplanen som förslaget till fördelning av gatukostnader. De har därefter följt utfallet av de processer som deras grannar som har befunnit sig i en jämförbar situation som dem har drivit i syfte att överpröva kommunens gatukostnadsuttag. Det gäller dels en talan om jämkning av gatukostnaderna i mark- och miljödomstol, dels den talan om skadestånd som Bill Persson drev i allmän domstol (se aktbilaga 37 och aktbilaga 20). Efter det att hovrätten i fallet Bill Persson bedömde att kommunens gatukostnadsuttag utgjort en skadeståndsgrundande överträdelse av egendomsskyddet har Harald och Sabine Daniels utgått från att kommunen skulle följa domen och i enlighet med den kommunalrättsliga likställighetsprincipen kompensera de övriga fastighetsägare i området som drabbats på motsvarande sätt. Efter att det stod klart att så inte skulle ske skickade Harald och Sabine Daniels den 26 maj 2022 in en begäran om ersättning till Partille kommun.
- 3.9 Harald och Sabine Daniels kan mot den bakgrunden inte anses ha förhållit sig passiva på ett sådant sätt att de skulle ha förlorat rätten att framställa sitt krav mot kommunen.
- 3.10 Sammanfattningsvis gör Harald och Sabine Daniels gällande att den praxis från Högsta domstolen som kommunen hänvisar till avser avtalsförhållanden där det föreligger en lojalitetsplikt mellan parterna. Någon sådan lojalitetsplikt finns inte när en kommun, som i Harald och Sabine Daniels fall, tvångsvis tar ut en offentligrättslig avgift. Även om tingsrätten skulle bedöma att principen om passivitet kan tillämpas i det här fallet har Harald

och Sabine Daniels inte förhållit sig passiva på det sätt kommunen gör gällande.

- 3.11 Sammantaget har Harald och Sabine Daniels inte förlorat rätten att göra gällande sitt skadeståndsanspråk mot kommunen på grund av passivitet.

4 ANGÅENDE MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

- 4.1 Harald och Sabine Daniels vidhåller sin uppfattning om att tre domare ska delta i avgörandet av mellandomsfrågorna.
- 4.2 Harald och Sabine Daniels kommer, om tingsrättens mellandom inte innebär något annat, begära att målet slutligt avgörs efter huvudförhandling med tre domare. Enligt deras uppfattning bör tre domare även delta i avgörandet av mellandomsfrågorna.
- 4.3 Detta dels eftersom de frågor som ska prövas i mellandomen inte är av helt enkel beskaffenhet, dels eftersom mellandomen får direkt betydelse för Harald och Sabine Daniels möjligheter att tillvarata sina grundläggande rättigheter enligt regeringsformen och Europakonventionen, vilket är av stor vikt för dem såväl ideellt som ekonomiskt.

Som ovan,

Erik Scherstén

Vera Bolmgren

Maxim del Rio Diaz